
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא לעבודה סוציאלית - 3201

תאריך עדכון אחרון 19-09-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית-השלמה למוסמך לבוגרי תחומים אחרים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אורלי אולשטיין מן
ד"ר יעל שוראקי אלפסי
ד"ר חניטה קושר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: hanita.kosher@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתאום מראש

מורי הקורס:

ד"ר חנינה קושר,
ד"ר אורלי אולשטיין-מן,
ד"ר יעל שוראקי אלפסי

תאור כללי של הקורס:

תכני הקורס יעסקו בלמידת שורשיו ההיסטוריים של המקצוע ובחינת מטרותיו כיום לאור השינויים החברתיים שחלו במהלך השנים, הכרת הערכים והאתיקה עליהם מושתת המקצוע, התיאוריות המרכזיות והביקורת המזוהות עימו.

מטרות הקורס:

1. הקניית ידע על מקצוע העבודה הסוציאלית להיבטיו השונים: התפתחות, מהות, ערכים, אתיקה והתערבות רגישת תרבות.
2. למידה אודות תיאוריות גישות ומודלים מרכזיים המשמשים כבסיס להתערבות בעבודה סוציאלית, והבנת הקשר בינם לאופני ההתערבות השונים.
3. הרחבת הידע אודות תיאוריות ביקורתיות שהתפתחו במקצוע העבודה הסוציאלית.
4. פיתוח מודעות, יכולת התבוננות, הערכה וחשיבה ביקורתית בכל הקשור למפגש שבין הידע, הציפיות, התפיסות וההנחות שיש לסטודנטים לגבי המקצוע, ונושאים חברתיים-תרבותיים לבין עקרונות וערכי המקצוע.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים להבין את התפתחות מקצוע העו"ס, על שורשיו ההסטוריים והשינויים שחלו בו במהלך ההסטוריה. להבין לעומק את הקוד האתי של המקצוע ואת ההתמודדות מול דילמות אתיות בשטח. סטודנטים יבינו את השימוש בעצמם ככלי במסגרת ההתערבות ואת החשיבות של פיתוח מודעות עצמית והבנת מקומם בתוך תהליך ההתערבות עצמו. כמו כן, ייחשפו הסטודנטים ויוכלו לעשות שימוש בשדה בגישות מרכזיות של המקצוע בהתייחסות לאדם במצוקה- כגון גישת הכוחות וגישת המערכות.

דרישות נוכחות (%) :

נוכחות מלאה ופעילה

שיטת ההוראה בקורס: שיטת ההוראה בקורס תהיה הרצאות פרונטליות בשילוב מצגות וסרטים. במהלך הקורס יערכו מספר מפגשים עם אורחים חיצוניים.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

רשימת נושאים לסמסטר א':

אשכול א' - העבודה הסוציאלית: הגדרת המקצוע והקוד האתי; תפתחות רעיונית והיסטורית; עבודה סוציאלית במעגלי ההתערבות השונים. אשכול ב' - הבסיס התיאורטי של הפרקטיקה בעבודה סוציאלית - גישת הכוחות, גישת המערכות והגישה האקולוגית

רשימת נושאים לסמסטר ב':
אשכול א' - הבסיס הערכי של העבודה הסוציאלית- אתיקה מקצועית ותיאוריות אתיות; דילמות
אתיות;מודלים לפתרון דילמות אתיות;אשכול ב' - סוגיות בזהות אישית - מקצועית; אשכול ג': סוגיות
עקרוניות בזהות המקצוע - בין הנפשי לקונקרטי; עבודה סוציאלית שמרנית מול ביקורתית; מה עובד
בעבודה סוציאלית

חומר חובה לקריאה:

- Brill, N.I. & Levine, J. (2005). *Working with people: The Helping Process*.
Pearson/Allyn and Bacon. (Ch.2: Understanding ourselves, pp 21-41).
- Dorfman, R. A. (1988). *Clinical social work: the development of a discipline*. In R. A.
Dorfman, (Ed.), *Paradigms of clinical social work* (pp. 3-24). Brunner/Mazel.
- Graybeal, C. (2001). *Strength based social work assessment transforming the
dominant paradigm*. *Families in Societies*, 82(3), 262-268.
- Howe, D. (1987). *An introduction to social work theory: Making sense of practice*.
Aldershot: Wildwood House Limited. (Ch. 6: The taxonomy of social work theories,
pp. 47 – 51). (for more information you can also read: Ch. 4: The world of objects
and subjects, pp. 25-33; Ch. 5: Order and conflict in society, pp. 34-46)
- Hopps, J.G., Pinderhughes, E. & Shankar, R. (1995). *The Power to care: clinical
practice effectiveness with overwhelmed clients*. The Free Press. (Ch. 3, pp. 43-63).
- International Federation of Social Workers (2018, July 2). *Global definition of social
-work*. IFSW. [https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social
work/](https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/)
- International Federation of Social Workers (2018, July 2). *Global social work
-statement of ethical principles*. IFSW. [https://www.ifsw.org/global-social-work
statement-of-ethical-principles/](https://www.ifsw.org/global-social-work-statement-of-ethical-principles/)
- Loewenberg, F. & Dolgoff, R. (1992). *Ethical decisions for social work practice* (4th
ed.). F.E. Peacock. (Ch. 3: Guidelines for ethical decision making, pp. 40-44, pp.
53-65).
- Miley, K.K., O'Melia, M., & BuBois, B. (2004). *Generalist social work practice: An
empowering approach* (4th ed.). Allyn and Bacon. (Ch. 2: The ecosystems
perspective, pp. 26-51).
- Saleebey, D. (2009). *The strengths approach to practice: Beginnings*. In D. Saleebey
(Ed.), *Strengths perspective in social work practice* (5th edition) (pp. 93-107).
Pearson Education.
- Trevithick, P. (2008). *Revisiting the knowledge base of social work: A framework for
practice*. *British Journal of Social Work*, 38, 1212-1237.
- אכמון, י' שפיר, ג' ווייל ג' (2012). *מקצועיות אתית בפסיכותרפיה*. מאגנס. (פרק 1 : כשלים אתיים:
כיצד נמנע מהם).
- אכמון, י. שפיר, ג. ווייל ג. (2012). *מקצועיות אתית בפסיכותרפיה*. מאגנס. (פרק 2: מודל שבעה
הצעדים לפתרון דילמות אתיות, עמ' 25-33).
- אשכול ב' - הבסיס התיאורטי של הפרקטיקה בעבודה סוציאלית
בוכבינדר, א' (2012). *מהי עבודה סוציאלית? בתוך מ' חובב, א' לונטל וי' קטן (עורכים), עבודה
סוציאלית בישראל (עמ' 27-49)*. הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- הולר, ר. וגל, ג'. (2019). *מבוא: על ההיסטוריה של העבודה הסוציאלית בישראל*. בתוך: ג' גל ור'

הולר (עורכים) לא צדקה אלא צדק: פרקים בהתפתחות העבודה הסוציאלית בישראל (עמ' 9-34). מכון בן גוריון לחקר ישראל והציונות.

וייס, ע. (2005). העבודה הסוציאלית בראי הביקורת. חברה ורווחה, כ"ה(2), עמ' 249 - 281.

וייס-גל, ע' (2007). גישת האדם בסביבתו וביטויה באידיאולוגיה המקצועית ובפרקטיקה של עובדים סוציאליים בישראל. חברה ורווחה, כז(4), 567-596.

יצחקי, ח' ובוסטין, ע' (2012). עבודה סוציאלית קהילתית בישראל: בין עבר לעתיד. בתוך: מ' חובב, א' לונטל וי' קטן (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל (עמ' 213-237). הקיבוץ המאוחד.

כהן, ב. (2012). גישת הכוחות בעבודה סוציאלית. בתוך: מ' חובב א' לונטל וי' קטן (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל (עמ' 258-270). הוצאת הקיבוץ המאוחד.

לוי, ר' (2018). מצבי משבר אצל מטפלים ואופני ההתמודדות איתם. בתוך: ר' אלפנדרי (עורך), למצוא מקום לנפש: אבני היסוד בעבודה סוציאלית פסיכודינמית (עמ' 247-267). הוצאת כרמל.

לונטל, א' (2012). עבודה סוציאלית פרטנית. בתוך: מ' חובב, א' לונטל וי' קטן (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל (עמ' 115-143). הקיבוץ המאוחד.

ם, מ' (2012). עבודה סוציאלית פמיניסטית. בתוך: מ' חובב, א' לונטל וי' קטן (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל (עמ' 479-506). הקיבוץ המאוחד.

מחשבות לסיום

פנחסי, ב' ומיכאלי, נ' (2012). אתיקה מקצועית בעבודה סוציאלית. בתוך: מ' חובב, לונטל, א' וקטן, י' (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל (עמ' 90 - 111). הקיבוץ המאוחד.

קאופמן, ר' ומנסבך, א' (2002). על הקשרן של החלטות ערכיות בעבודה סוציאלית: חקר מקרה של "התרעה בשער" של עובד סוציאלי קהילתי. חברה ורווחה, כ"ב(2), 185-197. (קריאת רשות)

קוד האתיקה המקצועית של העובדים הסוציאליים בישראל. (2018). איגוד העובדים הסוציאליים.

קוד האתיקה המקצועית של העובדים הסוציאליים בישראל. (2018). איגוד העובדים הסוציאליים.

קרומר - נבו, מ' וברק, ע' (2006). מחקר פעולה משתף: מערכת הרווחה מנקודת מבטם של צרכני שירותי רווחה. בטחון סוציאלי, 72, 11 - 38.

קרומר נבו, מ' וקומס, מ' (2012). הצטלבות מיקומי שוליים: מסגרת מושגית לפרקטיקה בעבודה סוציאלית פמיניסטית עם נערות. חברה ורווחה, ל"ב(ג), 1-30. (קריאת רשות)

רזנפלד, י' (1997). למידה מהצלחות- כיצד לעצב עבודה סוציאלית ההולמת את מיעדיה. חברה ורווחה י"ז(4), 361-377.

שושני, ב' (2016). מבט נוסף על עבודה פרטנית. הפונה כסובייקט: להתחיל במקום שבו הפונה נמצא, איפה הוא נמצא? חכמת רחוב, 1, 8-23.

תימור שליון, ש' (2019). בין השמרני, הניהולי והביקורתי: מאבק על פרופסיונליות בעבודה סוציאלית בישראל. ביטחון סוציאלי, 106, 218-189. (מאמר רשות)

חומר לקריאה נוספת:

הלפרין, ע' (2019). עובדות סוציאליות ביישוב העברי בתקופת המנדט: חשיפת מקומן של נשים ומסורות נשכחות בתולדות המקצוע. בתוך ג', גל ור' הולר (עורכים), לא צדקה אלא צדק: פרקים בהתפתחות העבודה הסוציאלית בישראל (עמ' 61-102). מכון בן גוריון לחקר ישראל והציונות. (מאמר רשות)

מחאג'נה, א' (2019). התפתחות מקצוע העבודה הסוציאלית בחברה הערבית מתקופת המנדט הבריטי עד סיום הממשל הצבאי. בתוך: ג', גל ור' הולר (עורכים), לא צדקה אלא צדק: פרקים בהתפתחות העבודה הסוציאלית בישראל (עמ' 220-245). מכון בן גוריון לחקר ישראל והציונות.

(מאמר רשות)
כהן, ב' (2000). גישת הכוחות בעבודה סוציאלית. חברה ורווחה, כ(3), 291-300. (מאמר רשות)
טריאר, ר' קרומר-נבו, מ' ווייס-גל, ע' (2020). מבוא. בתוך: ר' סטריאר, מ' קרומר-נבו, וע' ווייס-גל
(עורכים), ביקורת בפעולה (עמודים 7-19). רסילינג (מאמר רשות).

מרכיבי הציון הסופי :
הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 75 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
25 %

מידע נוסף / הערות:
אין